

PROJEKT PT. „WSZYSTKIMI ZMYŚLAMI POZNAJĘ ŚWIAT”

Zmysły są bardzo ważnym elementem pozwalającym ludziom rozwijać się i poznawać świat, zapewniają bezpieczeństwo i pomagają przetrwać. Dostarczają informacji, których potrzebujemy by funkcjonować. Zmysły przetwarzają informacje pochodzące zarówno z zewnątrz, jak i z wewnątrz organizmu. Każde działanie jest źródłem wielu wrażeń pochodzących z różnych zmysłów. Jak podaje C.S Kranowitz integracja sensoryczna to właśnie konwergencja wrażeń, szczególnie dotyku, pozycji ciała, ruchu, obrazu, dźwięku i zapachu¹. Dzięki integracji sensorycznej możemy odczuwać, rozumieć i organizować informacje nadsyłane przez zmysły. Prawidłowo przetwarzane bodźce wpływają na poprawny rozwój dziecka, zdolność do nauki, samoocenę, a także rozwój emocjonalny i społeczny (często zaburzenia w tych sferach są pierwszym symptomem zaburzeń doświadczanych przez dzieci - np. dziecko ma problemy z: utrzymaniem koncentracji, prawidłową reakcją emocjonalną, lub przejawia zachowania antyspołeczne, mocno przeżywa rozstanie z rodzicami etc)².

Jednym z pierwszych zmysłów mających wpływ na rozwój człowieka jest dotyk. Już od chwili narodzin wzmacnia on relację między dzieckiem a opiekunami. Czuły dotyk rodziców daje poczucie bezpieczeństwa, a zaburzenia w jego odbieraniu mogą utrudniać nawiązanie bliskiej więzi z nimi. Świadomość własnego ciała, planowanie motoryczne są możliwe dzięki właściwej interpretacji bodźców dotykowych³.

Ze zmysłem dotyku ściśle wiążą się zmysły wewnętrzne (zlokalizowane w ciele), do których należą:

- zmysł proprioceptywny, który dostarcza informacji na temat ruchów ciała i jego pozycji;
- zmysł interoceptywny, który informuje nas o odczuciach płynących z narządów wewnętrznych np. daje poczucie głodu;
- zmysł przedsionkowy, który związany jest z uchem wewnętrznym, dostarcza m.in. informacji na temat ruchów ciała i równowagi;

Dla harmonijnego, prawidłowego rozwoju dziecka podstawę stanowią zmysły: dotykowy, proprioceptywny i przedsionkowy⁴.

Do innych zmysłów należą: węch i zapach, które dostarczają informacji o zapachu i smaku, oraz zmysły wzorku i słuchu, które informują o obrazach i dźwiękach. Wszystkie wrażenia zmysłowe przetwarzane są w układzie nerwowym, który najpierw

¹ C.S. Kranowitz, Nie-zgrane dziecko, Gdańsk 2012, s.65.

² P.G.Emmons, L.McKendry Anderson, Dzieci z zaburzeniami integracji sensorycznej, Warszawa 2007, s. 15.

³ M. Bekus – Richane, Jak zachęcić 2 – latka do mówienia, Kraków 2015, s. 56.

⁴ C.S. Kranowitz, Nie-zgrane dziecko, Gdańsk 2012, s.67.

je odbiera, integruje informacje pochodzące z różnych zmysłów, następnie moduluje, czyli rozpoznaje istotność wrażeń dochodzących do mózgu, aż w końcu je różnicuje, czyli odróżnia wrażenia bardziej istotne od mniej ważnych ⁵.

Dziecko uczy się i poznaje świat wszystkimi zmysłami, jednocześnie narastają trudności i zwiększa się liczba dzieci wymagającej zajęć integracji sensorycznej.

Brak właściwej umiejętności odczytywania informacji pochodzących ze zmysłów, niewłaściwa ich integracja czy nieadekwatna reakcja na dostarczane do mózgu wrażenia powoduje wiele trudności w funkcjonowaniu dziecka. W związku z tym chcielibyśmy wprowadzić projekt „Wszystkimi zmysłami poznaję świat”, który ma pomóc dzieciom w doskonaleniu umiejętności prawidłowego przetwarzania sensorycznego, co może stanowić profilaktykę w tej dziedzinie.

Zabawy kształtujące zmysły są zwykle bardzo atrakcyjne i dzieci chętnie biorą w nich udział. Chcemy, aby były one stosowane podczas zajęć przedszkolnych, a także w każdej wolnej chwili. Należy pamiętać o dostosowaniu stopnia ich trudności oraz rodzaju do wieku i możliwości grupy przedszkolnej.

Projekt „Wszystkimi zmysłami poznaję świat” jest zgodny z podstawą programową wychowania przedszkolnego zatwierdzoną przez MEN w dniu 14.02.2017r. Według przedstawionych warunków i sposobów realizacji szczególną rolę w przygotowaniu do podjęcia nauki w szkole pełni poznanie wielozmysłowe.

Umożliwiając dzieciom poznawanie świata przez patrzenie, słuchanie, dotykanie, wąchanie i smakowanie, pomagamy im tworzyć globalny, wielozmysłowy, najbardziej dla nich czytelny obraz danego pojęcia. Czyniąc to musimy zawsze pamiętać o potrzebach i możliwościach percepcyjnych dziecka i używać tylko takich metod i pomocy, które nie wywołują u niego poczucia dyskomfortu. Poprzez stymulację wielozmysłową (odpowiednio dobrane pod względem jakościowym i ilościowym bodźce sensoryczne), staramy się więc pobudzać i ukierunkowywać globalną percepcję dziecka, po to by podnieść komfort jego życia i dać mu niezbędne poczucie bezpieczeństwa wynikające ze „zrozumienia” (na miarę jego możliwości) siebie i otaczającego świata.

Treści zawarte w projekcie „Wszystkimi zmysłami poznaję świat” zostały podzielone na propozycje działań wykonywanych w poszczególnych miesiącach.

Tematy i propozycje zajęć zostały sklasyfikowane wg poszczególnych zmysłów:

1. Rozwijanie percepcji dotykowej,
2. Rozwijanie percepcji smakowej,

⁵ C.S. Kranowitz, Nie-zgrane dziecko, Gdańsk 2012, s.66-70.

3. Rozwijanie percepcji słuchowej,
4. Rozwijanie percepcji węchowej,
5. Rozwijanie percepcji wzrokowej.